

DEMOKRACIJA

Vsem naročnikom, oglaševalcem, sodelovalcem in čitateljem želita srečno in blagoslovljeno Novo leto uredništvo in uprava «Demokracije»

Leto XII. - Štev. 1

Trst - Gorica, 1. januarja 1958

Izhaja 1. in 15. v mesecu

Desetletnica tržaške SDZ

„Primorski“ in resnica

Na predbožično nedeljo leta 1947 je imela tržaška Slovenska demokratska zveza svoj prvi politični sestanek. Na prvo pobožično nedeljo letos pa je slavila desetletnico svojega obstoja.

1947 - 1957 - samo deset let! A kakšnih let, koliko izprememb, težav in preizkušenj so prinesla. Ali smo jim bili kos?

V trenutku ko pišemo ta članek, so priprave za jubilejni sestanek SDZ šele v teku. Zato na postavljeno vprašanje ne bomo odgovorili s programatičnimi izjavami, temveč bomo pobrskali po preteklosti, da v primerjavi z njo ugotovimo, ali smo ostali zvesti poti, ki je bila pred desetimi leti zastavljena. To bomo storili na osnovi izjav takih, ki jih ni več med nami. Ti ne odgovarjajo za novejša dela SDZ in zato so za omenjeno primerjavo in ugotovitve doslednosti programu njihove besede toliko važnejše.

Zakaj smo vstali?

»Naše današnje zborovanje pomeni, da je na Primorskem spet vstala demokracija, in to organizirana demokracija.«
»Zeleli bi, da bi nam bila ta naloga prihranjena in da bi bili mogli pozdraviti rojstvo demokracije na naših tleh že ob koncu vojne.«
»Mi Slovenci smo težko čakali na odrešenje. Vsi smo bili prepričani, da je našega mučenja in naših preganjanj konec.«
»Toda hitro je prišlo grenko razočaranje. Ni prišla k nam svoboda, ampak samo njena gola krinka. Kaj hitro smo opazili vsi kmetje, delavci, uradniki in izobraženci - da je svoboda, ki je bila zapisana na praporih, sramotno oskrumljenjski totalitarizem, prav tako divji, kot tisti, ki je bil poražen v vojni.«
»Prišlo so aretacije, deportacije, pokoli, in kar je še huje - skrivnostna izginotja. Godile so se neverjetne stvari. Fašisti - ki so se še nekaj dni pred polomom borili v vrstah zatiralnega totalitarizma ter preganjali nas in naše sorodake - so se sprežali po naših mestih in vaseh kot pralni parizani. Po drugi strani pa so ljudje - ki so morali pretrpeti vsa mogoča mučenja, ker so bili Slovenci, demokracijo in ljubitelji svobode - skrivnostno izginjali po zasluzi tajne policije, ki so jo mogli zamisliti in organizirati samo satanski možgani.«
»Ljudi se je polastil strah, zavledal je teror...«

Z ljubeznijo, ne s sovraštvom

A kako doseči vse te cilje? Nastopiti s silo proti sili, s terorjem proti terorju? Slovenska demokratska zveza si je že v samem začetku izbrala drugo, demokratsko pot. Tu, di to lahko povzamemo iz kratkega nagovora, ki ga je kot gost imel Hrvoj Magazinović:
»Ta zgodovinski dogodek bo izzval pri sovražnikih svobode, pri komunistični reakciji... Preveva jih strah in oboroženi s silno rušilno mržnjo, so pripravljani na vsak zločin. Zaponite si pa, sestre in bratje: mi komunistov ne moremo poraziti s njihovim ožjem. Ne moremo jih prekositi v mržnji in zločinu, ker so oni v tem mojstri in imajo pred nami vsekakor prednost. Naše orožje je drugačno: proti komunističnemu zločinu in mržnji postavljamo mi ljubezen. Tudi komunisti so naši bratje, zapeljani bratje. Če nam je Kristus dejal: »Ljubite svoje sovražnike, kako naj bi mi ne ljubili svojih zapeljanih bratov? Vrzimo torej iz svojih src sovraštvo, ki ruši, in se oborožimo z božansko ljubeznijo, ki gradi. Z ljubeznijo bomo premagali komuniste.«
»To ne pomeni, da se bojimo boja, nasprotno, če nas napadejo, se bomo junaško branili.«
»Njehov poraz pa je gotov: ljubezen je močnejša od so-

vraštva, ljubezen bo zmagała.«
»Tako je mislil in delal človek, ki so ga ob prvih občinskih volitvah v Trstu komunisti zvalili na mejo, ga tam ugrabili in nato z njim vprizorili v Postojni proces, s katerim so skušali oblatiti Slovensko demokratsko zvezo. V takšnih okoliščinah je bilo težko govoriti o ljubezni, toda SDZ ni izgubila vere v njeno moč in pravilnost svojega postopanja.

Za sožitje z Italijani

Kakor SDZ sklenila, da bo gledala z velikim razumevanjem na zapeljane sosrodnjake, tako je že ob svojem nastanku poudarila, da se bo zavzemala za sporazum s sosedji italijanske narodosti.
(Konec na 4. str.)

Slovenski demokratje, katerih glasilo je «Demokracija», prav gotovo priznavamo vsakomur, da ravna in ukrepa v skladu s svojo vestjo in potrebami. Ta pravica pa zadene ob svoje meje v trenutku, ko krši podobno pravico drugega, njegove splošno priznane in zaščitene koristi, čast ali resnico.

Takšen je primer našega bivšega odgovornega urednika prof. dr. Antona Dabinoviča.

Nikdar nismo imeli namena, da bi v stolpcih našega lista obravnavali njegov, s človeškega stališča več kot razumljiv slučaj. Saj gre za znanstvenika, rodoljuba in človeka, ki smo ga tekom let dobri spoznali in ga na osnovi tega spoštujemo in cenimo. Če je prof. dr. Anton Dabinovič pred meseci sklenil, da odstopi kot odgovorni urednik «Demokracije», potem je to bila njegova stvar, ki je mi nikdar ne bi spravili v javnost. Čim bi bile končane na žalost dolgoletne formalnosti, za potrditev novega odgovornega urednika, katere smo nemudoma začeli, bi dolgoletni dejanski urednik našega tednika prevzel še odgovorno uredništvo in zadeva bi bila opravljena. Zato nam je še posebno neprijetno, ne zaradi nas, pač pa zaradi spoštovanja in obzirnosti do prof. dr. Antona Dabinoviča, da moramo spregovoriti o tem vprašanju, ki je predvsem njegovo osebno in zasebno vprašanje. Upamo pa, da bo prof. dr. Anton Dabinovič to razumel in nam oprostil, toliko bolj, ker je s svojo izjavo sam povzročil, da je iz zasebnega nastal javni problem. Plaz škodov željnih komentarjev naših poli-

tičnih nasprotnikov ne more ostati brez pojasnila, kajti sicer bi si naši ljudje in vsa interesirana javnost lahko napravila napačno sodbo o zadevi in resnici, ki sta za nas jasni kot beli dan.

Kaj se je zgodilo?

Tržaški, titovcem naklonjeni «Il Corriere di Trieste», je v petek, 19. decembra, objavil izjavo, ki glasi: »V zvezi s člankom, ki je izšel v «Demokraciji» 1. novembra tl. pod naslovom »Mož iz Kumrovcva«, smatram za potrebno, da ugotovim, da sem že preteklega septembra podal o stavko na mesto odgovornega urednika omenjega tednika, da sem že pred tem datumom prenehal opravljati vse svoje uredniške funkcije ter zato nisem imel niti priložnosti, da bi mi pokazali omejeni članek. S spoštovanjem prof. Anton Dabinoviča.«

K tej popolnoma enostavni in dejstvom odgovarjajoči izjavi je «Primorski dnevnik» takoj v soboto dodal, da morajo v vodstvu SDZ vladati kaj »prisrčni odnosi«, ko se tam dogajajo takšne stvari. In ker to očividno ni bilo dovolj, se je v nedeljo 22. decembra, prav tako v «Primorskem dnevniku», spravil nad to izjavo sam glavni urednik Dušan Hreščak. Pod naslovom «Demokracija in demokracija» skuša v njem prikazati, kakor da bi bil prav članek »Mož iz Kumrovcva«, ki ga je «Demokracija» objavila 1. novembra in sploh protikomunistično pisanje našega tednika razlog za odstop prof. dr. Antona Dabinoviča. Pri tem meša v eno samo solato demokracijo in socializem, kar mi oboje priznavamo in zagovarjamo, ter komunistične diktature, s Titovim totalitarizmom vred. Nam, ki smatramo, da so to vendarle zelo različni in v svojih osnovah celo nasprotni ustroji, pa seveda očita, da nismo kos vprašanjem, ki jih določena politična, gospodarska, socialna in družbena stvarnost postavlja pred nas. Vse to naj bi dokazoval prav primer prof. dr. Antona Dabinoviča.

Tako skuša »Primorski dnevnik« potvrditi resnico, ki jo njegovi uredniki govorijo prav dobro poznajo in bi jim že osnovna človeška obzirnost, če ta ne, pa vsaj politična sebičnost narekovala, da o njej raje molčijo, kot pa da izzivajo k javnemu pranju lastnega umazanega perila.

Kajti - kakšno je pravo ozadje tega primera?

Prof. dr. Anton Dabinovič, poštenjak, kot je vedno bil, je letos jeseni poslal lastništvo »Demokracije« dopis, s katerim je sporočil, da se je zaradi reševanja družinskega premoženja, kateremu je grozila zaplamba, letos poleti podal v Jugoslavijo. Premoženje je rešil in obljubili so mu celo, da mu bodo priznali pokojnino, katero si je kot dolgoletni univerzitetni profesor v Zagrebu vsekakor zaslužil. Prof. dr. Anton Dabinovič je smatral, da je ta njegov nov odnos s obstoječimi jugoslovanskimi oblastmi tak, da mora staviti svoj položaj odgovornega urednika našega tednika na razpolago.

Lastništvo »Demokracije« je, upoštevajoč spoštljivo starost, popolnoma razumelo korak prof. dr. Antona Dabinoviča in ga je vzelo na znanje. Ni tudi iskalo novega odgovornega urednika, ker ga je pač že imelo pri rokah. Če formalnosti za njegovo potrditev niso bile dovolj hitro kon-

OB DESETI OBLETNICI SPREJETJA REPUBLISKE USTAVE, 27. decembra 1957, so se vsi italijanski listi spomnili pridobitev, ki so nastale kot ostvareitev načel vsebovanih v ustavi poaficišične in demokratske Italije. Obenem so se tudi vprašali ali so bile izpolnjene vse obveznosti, ki so jih ustanovitelji in preko njih vse italijanski narod sprejeli pred desetimi leti. Ugotovili so, da je bila prehojena dolga pot in so doseženi veliki rezultati toda potrebni so še napori in vztrajno delo, da bo povsod prevladal demokratski duh, ki preveva ustavo.

S tem se strinjamo tudi v Italiji živeči Slovenci, ki občutimo danes bistveno razliko med postopkom, kateremu smo bili izpostavljeni pod fašizmom, in postopkom, katerega smo doživeli danes. Prav tako pa tudi čutimo, da je treba še precej storiti, dopolniti in izpremeniti nekatero zakone, posebno pa odstraniti z odgovornih in vplivnih položajev ljudi, ki se niso dojeli novega, demokratskega časa. Samo tako bo formalno neoporečnim ustanovnim določilom zajamčeno tudi neoporečno in dosledno »vnanje.«
Tega namreč še pogosto manjka. Zato podpišemo mnenje frenškega dnevnika »La Nazione«, ki je napisal, da zahteva danes ustava od državljanov trojno obveznost: uveljavljati v življenju demokratske običaje, vztrajno bdeli nad početjem sovražnikov demokracije ter se upirati skušnjavam patriotskega in nacionalističnega fraszarjenja, ki enači veličino vsake države z njenimi vojaškimi zmagami in osvovitvami.

PRESEDNIK GRONCHI je za desetletnico ustave naslovil na zbornico posebno poslanico, v kateri je poudaril, da je sedanja ustava prva, ki si jo je italijansko ljudstvo kdajkoli zares samo dalo. Tudi predsednik Gronchi je poudaril, da je merilo za popolnost ustave v tem, v koliko njena določila omogočajo slihernemu državljanu, ne glede na vero, spol in socialni položaj, da svobodno uveljavlja svojo lastno osebnost, pri čemer mora seveda spoštovati enake pravice svojega bližnjega. Pravna država, ki si postavlja za temelj svobode človeka in jo brani - pravi predsednik Gronchi - je edini popolni izraz demokracije, treba pa jo je spraviti v sklad s socialno državo, ki je stvarnost že zdaj še bolj pa bo v bodoče. Svojo poslanico zaključuje Gronchi z željo, da bi določila republikanske ustave čim bolj izpopolnjevali in da bi se ustava nala vedno bolj spreminjala v pravila vesti in vedenja.

Dogodki po svetu

BOŽIČNO POSLANICO SVETEGA OCE-TALA je vatikanska radijska postaja poslala v svet v 28ih jezikih. Sveti Oče Pij XII. je govoril na predbožično nedeljo. Povedal je svoje misli o miru in potrebi, da se s primernimi mednarodnimi ukrepi prepreči izbruh nove vojne. Priporočil je učinkovito nadzorovano omejevanje oboroževanja. Mirovljubni narodi pa bi morali s svojo vzajemnostjo vzeti pogum vsem morebitnim kršiteljem miru. Kajti je poudaril Sveti Oče zdej ne gre toliko za to, da se pripravijo obrambo, oltkor za to, da se že v naprej prepreči kršitev miru ter zagotovi svetu, ki je že tako in tako preveč trpel, zasluženi oddih. Pozval je državniške naj se ne dajo od ponosa voditi v »horoževalno tekmovalje, ki bi človeštvo obubožalo ter ga prisililo na životarjanje v večnem strahu pred vojno. Pri tem sicer ne smejo zanemariti skrbni za lastno samoobrambo, na katero je dal pravico že Kristus, toda obenem se ne smejo ustrašiti naporov in žrtev za dosego miru. radi in državniški naj se prosti sebičnosti združijo v »mirovnih prizadevanjih. Ob zaključku svojega govora je Pij XII. podal običajni blagoslov Rima in svetu.

KARDINALU VISINSKEMU so na Poljskem prepovedali, da bi imel božično pridigo. Tako Gomulka ne izpolnjuje nadej, ki so jih vavj polagali Poljaki. Okoliščine so močnejše od njega in po porazu madžarske vstaje ga silijo na neprestana ropuščanja pred moskovskim pritiskom. Kardinal Visinski se prepovedi ni ustrašil ter je po polnočni le imel kratek nagovor. Govoril je o »strašnem miru nesvobodnega naroda o miru vsiljenem »usujenim ljudem in je zaključil z ugotovitvijo, da Poljaki danes prav tako čakajo na Odršnika kot so ga nekoč čakali naši predniki.

V JUGOSLAVIJI je Božič potekel brez incidentov. Uradi in tovarne so sicer delali, toda ljudje so jo svojih službenih mestih, bolj praznovali kot delali. Oblasti niso izdale nobenega omejitvenega ukrepa glede verskih obredov in celo v sicer pretežno pravoslavnem Beogradu so bile krtoliške cerkve polne vernikov. Beograjski katoliški škof monsionr Učič je imel v cerkvi Kristusa Kralja božično pridigo. V Hrvatski in Sloveniji so bile

cerkve polne vernikov. Kdor je mogel se je udeležil slovesnih obredov.

NOVA SOVJETSKA RESOLUCIJA o zunanji politiki, katere besedilo so izročili diplomatom v ZSSR vsebuje sedem točk. V njih so zapopadli najnovejši sovjetski predlogi o mednarodni pomiritvi in mednarodnem sožitju. Sovjeti predlagajo, med drugim, prekinitve jedrnih poskusov od 1. januarja dalje ter obveznost o neuporabljanju atomskega orožja. Poleg tega želijo tudi, da bi Atlantska zveza in države Varšavske pogodbe sklenile nenapadno pogodbo, da bi uredili vprašanje Bližnjega vzhoda ter povečali razvoj kulturnih in trgovinskih odnosov med vsemi državami. Sam o nekaj bomo v resoluciji zamen iskati, predlog o učinkovitem nadzorstvu, ki naj zagotovi, da bi se prizadete države prevzetih obveznosti tudi zares držale. T ga ni nikjer. Brez tega pa tudi ne more biti pomirjenja ne more prenehati tekma v oboroževanju, vsaj v razmerju z državo, ki ne drži besede, in je že ponovno dokazala, da se ravna samo po načelu trenutne koristi. To velja v polni meri za Sovjetsko zvezo. Tako ima tudi ta njena nova potezo samo propagandni značaj.

DRUGE AFRO-AZIJSKE KONFERENCE, ki je zacela 26. decembra v Kairu, se udeležujejo zastopniki 37 neodvisnih in kolonialnih dežel. Med temi so tudi Sovjetska zveza, Mongolija, Jugoslavija, Japonska in Vzhodna Nemčija. Predvideno je bilo, da se bodo konference udeležile vse države, ki so sodelovale leta 1955 na Bandunški konferenci. Tako Turčija sploh ni poslala svojega zastopstva. Zapažen je izostanek zastopnikov Kambodže, Pakistana, Južnega Vietnama in Filipinov. V splošnem se lahko reče, da je to konferenca držav, ki stremijo za neodvisnostjo, pri čemer se mnoge udinjajo sovjetski politiki. Konferenca ima veliko bolj filozofski ter protizahodni značaj kot ga je imela konferenca v Bandungu. Sovjetsko zastopstvo, ki ga v Bandungu ni bilo, skuša pretvoriti konferenco v novo orožje v hladni vojni proti Zahodu. Sovjetska zveza je seveda pripravljena nuditi kredite afro-azijskim deželam brez političnih pogojev. Z drugimi besedami: Sovjetski zvezi naj se odprejo vrata, Sovjeti pa so pripravljeni vstopiti.

JUGOSLAVIJA IN ZDRUŽENE DRŽAVE so 27. decembra podpisale nov gospodarski sporazum po katerem bodo Američani poslali Jugoslaviji za sedem in pol milijona dolarjev žita in bombaža.

(Konec na 2. stran)

Več iz GORIŠKEGA

Slovenska govornica ni veleizdaja „Primorski“ in resnica

Sredi minulega meseca decembra se je po dolgem pričakovanju in večkratnih odgoditvah končno vendarle vršila pred vademskim okrožnim sodiščem kazenska obravnava v zadevi zasebne tožbe čig. Kračine, župnika v Sentlenuartu v dolini Nadiže proti vademskemu dnevniku »Messaggero Veneta«, ki ga je svojčesno javno napadel in mu očital protikršćanstvo in drugo. Vse to, ker se ta pošteni duhovnik v izvrševanju svojega apostolstva poslužuje v korist vere in vernikov tudi slovenske in je prav za prav materin jezik njegovih župljanov. Poleg Artura Manzana, odgovornega za členski v »Messaggero Veneta«, sta na zatožni klopi še dva druga odgovorna urednika »Messaggero listov«, med tema De Simone od »Arene di Polca«, ki je »Messaggero« napad posnela in ponatisnila.

skega občevarjanja tudi v slovensčini, ko imamo pač vsi Slovenci v Italiji svo pravo posluževati se svoje materinščine in to po ustavnih določilih.

In še to: pričam je sodišče, na zahtevo obtoženih, stavilo vprašanje, ali in zakaj tožitelj tudi slovensčino. Odgovorile so, da jo rabijo malo in to brez potrebe. Morda, da bi se pričam moralo staviti tudi vprašanje, ali so župljani rodom Slovenci in ali doma občujejo po slovensko. Odgovor, če ne bi bil pod prisego lažniv, bi moral biti jaseh. Slovenskega rodu je čisto ljudstvo in doma občuje slovenski.

Kljub zrelosti pravice za sodbo, je sodišče razpravo odgodilo na 16. januarja, da zasliši še nekaj obrambnih prič, ki pa, morda ne bodo mogle tožiteljeve pravice presoditi in jo pobiti.

različnega jezika in drugih običajev, bodo zaščitene s svobodnim izvajanjem posebnega sistema krajevskih samouprav.

PISMO - OKROŽNICA VIDEMSKEGA PREFEKTA Dr. CANDOLINI-JA od 18. 9. 1945 Gab. št. 4569 slovenskemu duhovniku iz Doline Nadiže.

»Gospod notranji minister mi poroča o Vaši pritožbi glede uporabljanja slovensčine.«

Moje stališče o tem je razvidno iz pisma, ki ga vam prilagam v prepisu.

Zelim, da se v polnosti spoštujete pravica do razvoja slovske narodnosti v življenjskem okviru italijanske države in v tem pogledu, bom izdal vsa potrebna navodila.

V primeru, da bi se še kdaj pojavila posebna nevednost, Vas prosim, da to točno javite z navedbo oseb, časa in kraja in zanimal se bom za zadevo.

Medtem mi je prijetna dolžnost, da vam zagotovim največje zanimanje narodne vlade in Vas prosim, da primerno upoštevate dalekosežnost izjav, ki jih je v preteklem avgustu v tem pogledu podal ministrski svet.

Ne doimim, da boste tudi vi sodelovali pri delu, ki ga morajo vsi državljani vršiti v stremeljenju, da se narodi izven vsakega nacionalističnega zaostrevanja srečujejo, spoštujejo in ljubijo v duhu svobode, demokracije in človečanskega sodelovanja.

čane, potem to pač ni njegova krivda.

V tem času je seveda »Demokracija« nadaljevala s svojim pisanjem, kajti zaradi trenutnega položaja in interesov formalnega odgovornega urednika ni mogla spremeniti linije. Tako je izšel članek »Mož iz Kumrovca«, ki ga »Demokracija« ni povzela iz morda kakšnega revolverskega lista, temveč iz najresnejšega avstrijskega političnega tednika »Die Furche«. Da je bil ta članek prof. dr. Antonu Dabinoviču v novih okoliščinah neprijeten, je jasno. Zato tudi v naše strani, čeprav nepozvani, prav radi potrjujemo, da prof. dr. Anton Dabinovič res ne nosi za njegovo objavo prav robne odgovornosti. Dodajamo še, da prof. dr. Anton Dabinovič ni bil nikdar merodajen niti soodgovoren za protikomunistično linijo našega tednika.

la in s kakor smo uvodoma rekli, človeško popolnoma razumljiva resnica. Da skušajo tržaški titovci iz dejstva, da so priletnemu, zaslužnemu človeku, v Jugoslaviji priznali pravico na ohranitev dediščine njegovih prednikov in uživanje osebno prigarane penzije, kovati politični kapital in ga v javnosti spraviti v zagato, to je pa skrajno neokusno, da ne rečemo nemoralno, ali v jeziku urednika »Primorskega dnevnika«, zares s »nedemokratično in nesocialistično«.

Ali ne bi bilo prav in lepše, da so prof. dr. Antonu Dabinoviču ugodili in tem, kar je bila tako in tako njegova sveta in pisana pravica, ter molčali? Potem bi vsaj lahko rekli, da so napravili dobro delo in dokazali, da velja v ljudski oblasti pravica tudi za take, ki politično niso »na liniji«. Zaradi političnega izkoriščanja, pa dobiva postopek, ki so ga uveljavili nasproti prof. dr. Antonu Dabinoviču drugačen okus, in se uvršča v niz vse prej kot častnih dejanj, s katerimi so predstavniki sedanjega jugoslovanskega političnega režima že nekajkrat, hvala Bogu še vedno zamen, skušali spodkopati »Demokracijo«.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Takšna je torej enostavna, go-

Na razpravi se je govorilo o vse mogočem in toženi niso mogli dokazati čig. Kračini niti sledu zločina proti Maljanstvu in proti državi sploh. Pač p je čig. Kračina dokazal sodišču pravilnost svojega ravnanja, ko pridiga in moli v cerkvi tudi slovenski.

Toženi so zahtevali od prič, naj povedo, ali se je tožitelj leta 1945 in 1946 potegoval za priključitev doline Nadiže k Jugoslaviji, kakaj rabi v cerkvi tudi slovensčino, in drugo. Sodišče je mirno zastavljalo vprašanja in poslušalo odgovore, ki so bili vsi v prid tožitelja. Sprejelo je tudi številne dokumente, ki sta jih tožitelj in ena njegova priča predložila v dokaz pravilnosti ravnanja tožitelja samega, med temi tudi pismo - okrožnico, ki jo je bivši vademski prefekt dr. Candolini poslal slovenskim duhovnikom doline Nadiže 18. septembra 1945. Zaradi njegove zanimivosti pismo zopet pridobujemo skupaj z znano vladno izjavo od avgusta istega leta, s pripombo, da smo do sedaj vedno mislili, da je vladna izjava bila dana 11. 7. 1945, ker smo ta datum našli v neki italijanski knjižici. Hkrati objavljamo vladno izjavo in prefekta dr. Candolini-ja okrožnico tudi v italijanskem besedilu, ker ju niso prinesli italijanski listi in ker menimo da je dobro, da se italijanska javnost z njima seznanji, o danih obljubah in o jezikovnih pravicah Slovencev v dolinah Nadiže in Tera. Za to italijansko javnost ponatiskujemo tudi besedilo 3. in 6. člena ustave. Ne bo slabo če se enkrat toliko poslužimo tega načina pojasnjevanja, ki je hkrati tudi naša obramba.

VLADNA IZJAVA OD AVGUSTA 1945

Demokracija država obnova mora nbehoviti skup posebnih jamstev za državljane neitalijanske narodnosti. Dopuščeno in zajamčeno bo svobodno uporabljanje jezika ne samo v zasebnih trgovskih odnošajih, n v javnih sestankih, pri verskih obredih, v tisku, temveč tudi v odnošajih z javnim političnim, upravnimi in sodnimi oblastmi. V krajih, kjer živijo v znatnem razmerju državljani neitalijanske narodnosti, bo zajamčen v javnih šolah pouk v materinščini. Posebne zahteve krajev, kjer živijo ljudstva

Teden pred božičnimi prazniki je goriški mestni svet razpravljaval in odobril več sklepov odbora glede napeljavne greznic po raznih ulicah, in ojačevanja razsvetlave, glede ureditve Kornja, odstopa prostora za zgradbo stanovanj uslužbenecem občinskih podjetij za elektriko, vodo in plin ter podaljšanja pogodbe z družbo ATA za avtobusno službo po mestu in okolici.

Precej časa se je svet ustavil pri proračunu občinskih podjetij razsvetlave, vode in plina za leto 1958 in ga končno tudi soglasno sprejel. Proračun predvideva sicer v celoti prihodek v znesku 1.775.000 lir in je s tega vidika zadovoljiv, vendar izkazujeta računa za vodo in plin precejšnjo izgubo, ki jo krije prihodek 49 milijonov lir dohodkov električnega po-

S seje občinskega sveta

Vodo bodo napeljali na Gradiškuto, Št. Maver in ulico Degli Scogli

nico obstoječe republikanske ustave. Sam župan je dejal, da se ta ustava ni še v vseh točkah uveljavila in da nekateri čakajo tudi na uveljavitev 6. člena (Slovenski op. ur.) Dr. Sfiligoj je v imenu svoje skupine pozdravil obstoj republikanske ustave, ki vsebuje demokratsna določila, kar jo je narekoval narod sam po svojih izvoljenih zastopnikih. Ustavno sodišče je dober čuvár pravilnega in postopenega uveljavljanja ustavnih določil, narod sam pa je hramitelj in čuvár ustave, za dosego katere so se premnogi žrtvovali. Izrazil je nato željo, da bi se čimprej, praktično uveljavila vsa pravila republikanske ustave.

G. Braunž se je proslavi pridružil. »Piccolo« ra piše, da se je dr. Sfiligoj pridružil tudi besedam komunista g. Battella, kar pa ne odgovarja resnici!

Pogorela Poberajeva gostilna

Kdo izmed starejših Goričanov ni poznal Poberajeve gostilne v Kromberku »Ljudska oblast« jo je odpravila kot vse, kar so žulji ustvarili. Sedaj je poslopje uničil požar. Vzroki požara niso znani. Lastnik g. Josip Poberaj, je bil proti požaru zavarovan. Vest je tudi v Gorici povzročila obžalovanje.

Agencija Ello

GORICA ul. Mameli 8, tel. 5265

VAM PRESKRBI vsakovrstne dokumente, potne liste in konzularne vizume; SESTAVLJA prošnje in prijave; POSREDUJE v prevozništvu in splošnih kupčijah.

Promesse e realtà

Alcuni giornali italiani si permettono spesso di criticare e condannare la condotta dei cittadini italiani di lingua slovena ed anche dei sacerdoti che nello esercizio del loro ministero usano, a pro della religione e dei fedeli, la lingua materna slovena. Tale critica assume spesso carattere e tono di accusa di alto tradimento.

Al Tribunale di Udine si sta celebrando un processo penale a carico di persone responsabili di alcuni fogli e ciò su querela del parroco di San Leonardo in Val Natisone nella provincia di Udine, che assieme, sarebbe stato sui fogli stessi offeso, accusato e forse anche diffamato proprio e principalmente per l'uso che egli fa anche della lingua slovena nello esercizio del suo ministero sacerdotale fra la popolazione di origine e di lingua slovena. Il Governo stesso ha precisato, non molto tempo fa, che nella provincia di Udine vivono almeno 29.500 Sloveni.

Al dibattimento penale è stato, fra tanti altri documenti, esibita dal querelante, e da un teste da lui introdotto, la lettera che il Prefetto di Udine sig. dott. Candolini rivolse in data 18. 9. 1945 n. 4569 Gab. ad un sacerdote della Val Natisone in riscontro alle lamentele da questi rivolte al Governo in merito appunto all'uso della lingua slovena.

E poiché i giornali italiani, nel dare il resoconto dell'udienza tenutasi a Udine nel dicembre pp., non hanno pubblicato tale lettera prefettizia, la pubblichiamo noi, aggiungendovi la dichiarazione governativa dell'agosto 1945 (dal g. prefetto citata) e gli articoli 3 e 6 della Costituzione repubblicana, e ciò per rendere di pubblica ragione ed offrire al pubblico di lingua italiana documenti sui quali poggia il diritto dei cittadini italiani di lingua slovena di usare liberamente della loro lingua materna. Precisando tuttavia che le norme di cui allo art. 6 della Costituzione stessa non sono state dal Governo ancora emanate e ciò nonostante le vive e pressanti richieste della popolazione slovena fin qui fatte.

DICHIARAZIONE GOVERNATIVA DELL'AGOSTO 1945

«Il rinnovamento democratico dello Stato deve necessariamente importare un complesso di speciali garanzie per i cittadini di lingua diversa dalla italiana. Sarà ammesso e garantito il libero uso della lingua, non solo nelle relazioni private di commercio, nelle riunioni pubbliche, nell'esercizio del culto, nella stampa, ma anche nei rapporti con le

autorità politiche, amministrative e giudiziarie. Nelle località ove risiedono in proporzione considerevole cittadini di lingua diversa dall'italiana, sarà garantito nelle scuole pubbliche l'insegnamento della lingua materna. Le particolari esigenze delle zone abitate da popolazioni di lingua e tradizione diverse troveranno la loro tutela nel libero funzionamento di uno speciale regime di autonomie locali.

LETTERA DEL PREFETTO DI UDINE sig. dott. Candolini dd. 18 - 9 - 1945 N. 4569 Gab. ad un sacerdote della Val Natisone

»S. E. il Ministro dell'Interno mi da notizia del Vostro reclamo a proposito dell'uso della lingua slovena.

Il mio pensiero in proposito risulta dalla lettera della quale unisco copia.

Intendo che sia rispettato pienamente il diritto al culto della nazionalità slava nell'ambito della vita dello Stato Italiano e in tal nso darò disposizioni.

Se qualche specifico inconveniente ancora si verificasse Vi prego di segnalarmelo in modo preciso indicando persone, tempo e luogo ed io non mancherò di intervenire.

Frattanto mi è grato assicurarVi il vivo interessamento del Governo Nazionale a favore della libertà delle popolazioni slave incluse nel nostro Stato e Vi prego di valutare debitamente la portata delle dichiarazioni che nell'agosto p.p. emetteva in proposito il Consiglio dei Ministri.

Non dubito poi che anche la S. V. Rev.ma concorrerà all'opera che tutti i cittadini devono svolgere perchè, all'infuori dello inasprimento di nazionalismi, i popoli si guardino, si rispettino e si amino, nello spirito di libertà, della democrazia, della umana cooperazione.

ART. 3 DELLA COSTITUZIONE

»Tutti i cittadini hanno pari dignità sociale e sono eguali davanti alla legge, senza distinzione di sesso, di razza, di lingua, di religione, di opinioni politiche, di condizioni pers. n. e sociali.

E' compito della Repubblica rimuovere gli ostacoli di ordine economico e sociale, che, limitando di fatto la libertà e l'eguaglianza dei cittadini impediscono il pieno sviluppo della persona umana e l'effettiva partecipazione di tutti i lavoratori all'organizzazione politica, economica e sociale del Paese.

ART. 6 DELLA COSTITUZIONE

»La Repubblica tutela con apposite norme le minoranze linguistiche.«

Zupanj je odgovoril, da je to temeljno vprašanje, ki ga je treba res rešiti, ker obstoja možnost, da bo Jugoslavija cene vodi, vedno bolj višala in s tem prizadela občinsko prebivalstvo. V ta namen da je odbor že mislil in se tudi zanimal za gradbo posebnega vodovoda ali za povezavo z kakim drugim.

Ta nastop dr. Sfiligoja ni bil po godu »Soča« in »Primorskem«. Seveda ne, saj je »tovarišema« okoli teh listov le na tem, da zasluži jugoslovansko podjetje vode. Izgleda, da jim ni mar, če občinarji, Italijani in Slovenci, plačujejo in bodo morali plačevati odvisno ceno vodi, ko so dani odvisni k od jugoslovanskih oblast. Treba je namreč gledati tudi na bodočnost in skrbeti za koristi lastnih občinarjev.

Dr. Sfiligoj je nato vztrajal še na tem, da se voda voda napelje še v ulico degli Scogli, na Gradiškuto in vrh Sentmavra. Zupanj je zagotovil, da se bo vse to zgodilo, in res so naši svetovalci opazili, da predvideva proračun za leto 1958, ki so ga ravno kar bili sprejeli, tudi napeljavno vodo v Sentmaver v in Gradiškuto, medtem ko je v gori omenjenem proračunu občinskih podjetij tudi postavka napeljavne vode v ul. degli Scogli, kakor je bilo na seji izrecno pojasnjeno.

V petek 27. decembra se je zopet vršila občinska seja, na kateri so med drugim odobrili davek na potrošnje nekateroga blaga iz prostega pasu in odložili prelog odbora, da naj bi svet pooblastil župana da prosi pristojnega ministra za dovoljenje, da se ta davek lahko naloži v višji meri kot do sedaj.

Uvodoma so župan, svetovalec Battello in dr. Sfiligoj proslavili deseto oblet-

ZAHVALA

Po dolgi zavrtni boleznij je 16. decembra 1957 umrl v Gorici

Alfred Sfiligoj pok. Jožeta

po poklicu trgovec, star 64 let, rodom iz Dobrovega v Brdih.

Pokojni bivši koroški borec, je bil prečilen demokrat in se je zaradih znanih razmer, ki so doma nastale, težkega srca leta 1947 umaknil iz Dobrovega v Starancam. Vsem, ki so mu v boleznij pomagali in ga tolažili ter tudi vsem, ki so ga v tork 17. decembra spremili k večnemu počitku na goriško pokopališče, iskrena zahvala!

Zaljubljeni bratje, sestre, nekaki in nekakinje

STANKO KOREN ELEKTRICNE IN VODOVODNE NAPELJAVE želi srečno novo leto 1958!

Ul. Mattioli, 11 GORICA

STANKO KOREN ELEKTRICNE IN VODOVODNE NAPELJAVE želi srečno novo leto 1958!

Ul. Mattioli, 11 GORICA

Srečno novo leto želi Kavarna Bratuš Gorica - Ulica Mamelli

Lambretta 125 Id MOTOFORNITURE ALDO MEROLLI GORICA - ULICA GARIBALDI 5 Edini zastopnik za Goriško scooterja Lambretta Prodaja tudi na obroke Lambretta 125 f

Gostilna Pri zvezdi želi srečno novo leto 1958! Gorica

Viljem Pauletich JESTVINE želi srečno novo leto 1958! STANDREZ, 110

ADOLF MLAKAR MEHANIČNA DELAVNICA želi srečno novo leto 1958! Ul. Donizetti GORICA

Ko se svečke od vročine talijo

(Avstralsko pismo)

Crna noč. Svetla noč. Sedela sem na hišnem pragu in se pahljala. Palmova vejica se mi je lepila na dlan. Na nebu je utripal Južni križ. Zvezde so se zdele nekaj metrov oddaljene iznad pločevinaste strehe. Luna je vzšla. Kakadu pri sosedih je nemirno preskakoval in presunljivo vresčal. Na milijone murnov je poživigavalo. Tihno se je priplazila v bližino kača. Hlastno sem odhitela v hišo.

Vročča voda je curljala iz vodovodne cevi. Zamolčko je grgljala cev, končno je obmolnila. Vode je zmanjkalo. Z zavistjo v srcu sem preiščevala o pametnih ljudeh, ki so si na hišah postavili vodne rezervoarje. Srečni ljudje, ki ne poznajo pomanjkanja vode! Led v ledenjaci se je stalil do kraja. Zeja je naraščala. Odšla sem na vrt, da si nabere nekaj mandolgort. Vročina tal me je žgala skozi tanke podplate. Vrnila sem se v hišo.

Mangoldi so bili sveži in okrepčujoči. Vzela sem knjigo iz pločevinaste zabojke. V njej čitavam vse svoje zaklade pred ščurki, ki v eni noči požrejo celotno vezevo, če je že poprej ni uničila plesen. Knjiga pravljic mi je prišla pod roko. Prebrala sem jo kot sveto pismo.

Sredi sanj sem nenadoma zaslišala oddaljeno šumenje. Halucinacije, sem jezno pomislila. Tu mora človek čuvati svoje živce. Ulegla sem se na posteljo. Tedaj se je zunaj oglasilo petje. Prestašila sem se, niti slutila nisem, da je z menoj že tako daleč. Iztegnila sem se in ležala trdo kot bi bila lesena. In vendar je bilo petje resnično. Sredi noči, zbor pevcev. Planila sem iz postelje in odhitela na verand. Na srebrno bleščeči poti, pod palmami in jakarandami, so stali belo oblečeni ljudje in prepevali v tujem jeziku. Napev je bil podoben koralu, samo da je bil živahnejši. Petje je prenehalo. Noge so cepetale, glasovi govorili, pa je bilo spet vse tiho. Zbor je pričel znova. Tokrat sem pesem spoznala: »Silent Night, Holy Night« (Tiha noč, sveta noč).

V neznanosti naselbini je vse oživelo. Sosedje so stali bosi in v pižmah po travi. Zaspani otroci so pritiskali obraze na okenske šipe. Sledila je nova pesem. Moja sosedja je medtem preginjala mizo na verandi. Božična torta in vroč čaj, to je čakalo polnočni zbor.

Naslednje jutro je bilo vijoličasto hribovje vse zavito v debelo zaveso. Gozdni ognji so se pojavljali tu in tam. Otroški glasovi so topo odmevali v vročo tišino. Po nekaterih hišah so imeli majhne bo-

re, revna božična drevesca, ki so še tiste skope igle trosila po tleh. Svečke so ležale v hladilniku, da bi se ne stalle še pred uporabo.

Lenobno sem se lela na bambusovi stoli na zadnji verandi. Sosedje so rezali vrtnice ali pa nabirali jagode. Otroci so jokali zaradi lepših igrač, ki so jih prejeli sosedovi otroci.

Končno se je približal čas, da se odpravim. Vode še ni bilo nobene. Z veliko skopostjo sem odtočila najmanjši lonček pitne vode, da se vsaj za silo umijem. Rdečilo se je kar lepilo na vlažni koži in tudi pudrc se je spreminjal v testo. Ustnično rdečilo je bilo sploh neuporabno. V kuhinji je vladala znošna vročina. Električni številnik je stavkal.

Nekdo mi je postavil večerno obleko na hišni prag. Zavita je bila v nedeljski čašnik, zraven pa je bilo nekaj pav-pavov in drugega južnega sadja. Moj izgovor, da nimam večerne obleke, je bil torej povsem jalov. Prav tako jalova pa je bila tudi želja, ali naj ostanem sama ali naj odidem na božično praznovanje.

Prijateljica je pridvela s svojim novim vozilom. Bila je to hitra in zato tudi slabša voznica, rezala je ovinke in prehitela na najnevarnejših mestih. Rdeča zemlja je žarila kot žerjavica. Kljub temu sva srečno dospeli.

Božična gostija, ki so jo priredili v gozdnem hotelu, je bila namenjena samo povabljenim gostom. Sleherni je poznal slehernega. Številna vozila so počivala pred hotelom. Tu smo se preoblekle in obule čevlje na boste noge ter površno izprašile dragocena oblačila. Gospodje so nosili bele smokinge. V pragozdu visoko

cenijo formalna oblačila. Dvorana je bila prenapolnjena ljudi. Strahoten nemir je vladal. Zračni tokovi so trepetali od vročine. Po živorceh obrazih so se lepili kartonski nosovi, na glavah pa so blesteli papirnate čepice. Pasje bombice so pokale, trompete rezgetale. Pravi ameriški božič, ali pa naš pust.

Nekam so me posadili: Moj sosed mi je zagnal pest konfetov v obraz. Drugi so me vso prepletili s papirnatimi kačami. Prav tako kot pri nas na pustni večer. Nekdo mi je stisnil v roko poseben instrument. Bila sem časten gost, zato sem piskala na vso moč.

Procesija mladih deklet, črno oblečenih nas je stregla: ogromne množine mesa, puddingov vseh vrst, gorovja sladoleđa in tropskega sadja, galoni piva in drugih pijač, vse to je vzbujalo veselost ali utrujenost. Vrata in okna so bila nastejžaj odprta. Niti en sam dih ni zamajal papirnih girland. Zrak je bil prenapoljen duhov in vročine. Globoko dekolirane dame so se lepile na stolice. Na smokingih gospodov se je škrob zvijal v debele klobase. Pojedina je trajala ure in ure. Veselost in nasičenje je postajalo grozničavo. Le vroč čaj nas je poživil in miril. Tedaj se je utrudljivo dvignil prvi gost z globokim poklonom. Gostiteljji so se prisrčno zahvaljevali za obisk. Počasi se je dvorana praznila.

Pred hotelom so brenčali motorji. Prvi avto je bil že nekaj deset mil daleč, predno je zadnji oddiral. Ure in ure smo vozili v ponorelem tempu, da bi zvečer okrepčani in preoblečeni nadaljevali z božičnim praznovanjem.

M. K.

V. Beličič: „Doklen je dan“

Pesnik in pisatelj Vinko Beličič je objavil novo zbirko novel, ki nosi pomenljiv naslov »Doklen je dan«. V zbirki je zbral petnajst novel po večini še neobjavljenih.

Takoj v začetku moram poudariti, da pomeni zbirka veselo presenečenje za slovenske bralce, in to ne samo v tržaškem merilu, ki je v pogledu literature pač bolj skromno in nerazvijeno, ampak tudi s stališča splošne slovenske literarne dejavnosti. Zadnji čas je izšlo v Sloveniji sicer precej novelskih zbir in nekatere med njimi se kar dobro berejo, toda noben avtor ni posegel izven konvencionalnega in že predobro znanega okvira dovoljenega, nobeden ni tvegaj koraka z izhujeno poti in pokazal kaj novega v vsebinskem ali formalnem pogledu, vsi so ostali na gladki ravni konvencionalnega. Pri Beličičevi zbirki pa je najbolj simpatično prav to, da ni v ničemer konvencionalna, niti oblikovno, še manj pa vsebinsko.

Res je rarer, da Beličič ni nikak epik v pravem smislu besede, ampak predvsem pesnik, in zato je naravno, da je tak ostal tudi v teh svojih novelah; v njih prikazuje predvsem lastne notranje probleme in probleme svojega ožjega sveta, intimne človeške probleme, ter ne gre v epsko obravnavanje snovi. Vanje pa je vendarle znal zajeti kakor v drobno kristalno lečo občutljivega fotografske aparata podobo vse slovenske domovine in velikega sveta in uokviriti svojo osebno bolečino in svoj osebni svet z njegovimi intimnimi problemi in splošno podobo današnjih razmer. In reči je treba, da se to nobenemu povojnemu slovenskemu pisatelju ni posrečilo v taki meri

kakor Beličiču, kar niti ni toliko stvar talenta in pisateljske sposobnosti kakor pa poštenosti in odkritosrčnosti do samega sebe in do sveta. Ravno s to svojo odkritosrčnostjo in poštenostjo v svojem odnosu do lastne notranjosti in do ljudi pa nas je Beličič najbolj presenetil, ker smo se namreč take odkritosrčnosti pri slovenskih pisateljih že kar odvadjali in je niti ne pričakujemo več. V tem je največja odlika te Beličičeve zbirke, ki ne bo ostala pozabljena v slovenski literarni zgodovini, ker je izredno iskren literarni dokument slovenskega umetnika današnjih dni: seveda pa tudi ne zaradi svojih pripovednih, stilističnih in jezikovnih kvalitet, ki jih ji ne manjka.

Če bi obstojala kaka nepristranska literarna nagrada za najboljšo slovensko knjigo, ki je izšla v letu 1957, bi Beličičeva knjiga nedvomno prišla v poštev zanjo. Na žalost pa take nagrade ni. Toda Beličičeva zbirka kljub temu ne sme iti neopažena mimo. To bi pomenilo, da smo postali Slovenci neobčutljivi za resnične umetniške vrednote.

† Vladimir Levstik

Na sv. večer je v Celju nenadoma za vedno zatisnil svoje oči, slovenski pisatelj in najodličnejši prevajalec tujega slovnstva, Vladimir Levstik.

Vladimir Levstik je bil rojen 19. januarja 1886 v Smiže'u nad Mozirjem. Ze v mladih letih je nastopal kot pesnik balad in sonetov, pisal pa je tudi novele, povesti in romane.

Maja leta 1915 so ga avstralske oblasti z mnogimi drugimi slovenskimi razumniiki internirale zaradi njegovega odločnega izpovedovanja jugoslovanske zamisli.

Izdal je zbirko novele »Obsojenca«, »Gadje gnezdo«, satirični roman »Vsihinja repatica«, roman »Zapiski Tine Gramontove«, »Pravica kladiava«, »Dejanja iz mladinske vzgojno knjigo črtic »Deček brez imena«.

Posebna zasluga Vladimirja Levstika za slovensko slovnstvo pa so številni odlični prevodi z rusčine, francosčine in angleščine, s katerimi je slovensko javnost seznanjal s svetovno literaturo. Vladimir Levstik je v velikim osebnim deležen obogatil slovenski knjižni jezik.

Slovenski narod mu bo ohranil časten spomin!

DAROVI: V počastitev spomina g. Viktora Rudolfa daruje v sklad s obnemoglo, nezaposlene učiteljice družina Rudolf 1.000 ltr. N.N. iz Sv. Križa daroval 10.000 ltr za tiskovni sklad »Demokracije« želeč, da bi kaj kmalu zopet izhajala kot tednik. F. K. iz Steverjana v isti namenu L. 800. Prisrčna hvala.

Poglejmo drugo stran medalje

Ko je lansko leto meseca avgusta izšla Dijasova knjiga »Novi razred«, so se ne samo v Titovi Jugoslaviji, pač pa po vseh komunističnih diktaturah in tudi tu med nami strahovito razhujali komunistični vojni dobičkarji in revolucionarni užitarji. To je laž in obrekovanje, so tulili. Tudi moskovski romarji v »Delu«, v svojih »spominih« molčijo o »Novem razredu«. Pa si nekoliko ogledimo drugo stran medalje, ki jo obračajo moskovski romarji slovenskemu delavnemu ljudstvu samo po eni strani. Glavni urednik velikega zahodnega tednika, Henry Nannen, je bil tudi v Moskvi. Kaj pravi on, ki ni dolžan za svoje romanje nikakršne hvalažnosti nikomur? Takole pripoveduje:

Približala se je nočna ura, ob kateri zapirajo vse moskovske restavracije. Postavni vratarji s krepkimi rokami porivajo z vodko obilno založene goste skozi vrtilna vrata na sveži zrak.

Nišli smo samo še en lokal, v katerem gosli še niso utihnile. Je to »Georgijska restavracija«, zapravljiviški lokal »novega razreda«, v katerem vladajo temu odgovarjajoče cene. Medtem ko stojijo po vseh ostalih moskovskih restavracijah na glavnih vhodih bradati vratarji in puščajo slehernika v notranjost, pa naj bo že v večernem oblačilu ali delavski obleki, stoji pred »Georgijsko« pravi, pravcati nočni čuvaj.

Pred nami se je drenjala skupina zelo veselih meščanov. Skromno je bila oblečena. Široke progaste in odprte srajce so se blesketale izpod reverjev plaščev. »Tovariš,« je prvi dejal čuvaju in ga potrepjal po ramenih, »pušči nas notri!« Čuvaj se ni zganil. Široko razkoračen je stal pred vrati: »Vse je prenapolnjeno,« je končno dejal, »tu ni mesta za vas!«

Tudi mi smo se hoteli obrniti z Rusi vred. Ti so se s težkimi kletvicami poslavljali. »Messieurs!« nam je zaklical čuvaj, »please.« Odprl je vrata nastejžaj. V roko sem mu stisnil napitnino-dejanje, ki ga v Sovjetski uradni obsojajo. »Sovjetski človek zasluži dovolj,« nam je dejala Slava, nameščenska Inturista, že pri prvem srečanju. Čuvaj pa je desnico pri-

slonil ob ščitnik pokrivala, se priklonil, in rublji so izginili v žepu z naglico, ki je prepričevalno dokazovala, da si je možakar te spretnosti že do dobrega privojsil.

Stopili smo v zelo decentno predsobo. Z zlatom uokvirjena zrcala visijo po vseh stenah. Garderobierka nas je z vso vljudnostjo rešila plaščev. Tovariš, ki je sprejemal goste, nas je z vso ljubeznivostjo vodil po mehkih preprogah po udobnem stopnišču navzgor. V prvem nadstropju so številne male dvorane. Natakarji so se trudili, da smo se razmestili po udobnih stolicah. Vsakemu gostu so predložili poseben jedilni list. »Gospoda želi... priporočil bi vam... lahko krimsko vino...«

Radovedno sem se ozrl po dvoranci. Temna oblačila, snežnobele srajce, večerne ženske obleke, bleščeč nakit, inteligentni obrazi, razkošje in bogastvo: Tu se vrti moskovska vrhunska plast. Tu stane večerja enotedensko delavsko plačo, obleka po dve mesečni plači, žensko večerno oblačilo za blago po tri, za krojača po dve mesečni plači.

Tej vrhunski plasti, temu »novemu razredu« pripada okrog 18 milijonov sovjetskih državljanov, to je okrog 10% vsega prebivalstva. To plast sestavljajo deloma ostanki stare caristične plasti, deloma zaslužni revolucionarji in taki, ki so se po prilagodljivosti ali golem naključju zrinili na izpraznjena mesta caristične birokracije. Ta »novi razred« določa življenjsko raven ostalih 162 milijonov sovjetskih podanikov.

Teh 10% tehnikov, znanstvenikov, visokih častnikov, uradnikov, časnkarjev in birokratov je deležnih 35% vsega narodnega dohodka. Ti so celj komunistične ideologije — brezrazredno družbo — pripeljali v absurd.

Ta »novi razred«, katerega zastopnike smo srečali v »Georgijski restavraciji«, je ob bogato založenih mizah edini porok za obstoj komunistične strahovlade.

»Novi razred« je zasedel vsa najvažnejša mesta in prav zato ga tudi tako odlično krmiijo. Teh 18 milijonov absolutno gospodari nad delovnim ljudstvom, nad 22 milijoni tovarniških delavcev in nad 44 milijoni malih kmetov in polje-

delskih delavcev, ki so pravi moderni tlačani.

Edini nemirni element med to vrhunsko plastjo so pisatelji. V satelitskih državah so že omajali moskovsko diktaturo. Na Poljskem so vsaj začasno dosegli relativno sprostitve, na Madžarskem pa celo revolucijo, ki so jo morali zadušiti sovjetski tanki. Jutranja zarja, ki je v zadnjih letih po Stalinovi smrti obljubljala vsaj delno sproščeno, je popolnoma zameglila. Stalin je mrtev, njegove metode pa živijo v Rusiji nemoteno dalje. Revolucionarni užitarji, ki smo jih v neznanem številu srečali v »Georgijski restavraciji«, bodo stalno skrbeli za to, da se na tem ničesar ne spremeni. »Novi razred« brani samo svojo lastno kožo.

Gostilna
Križmančič Ivanka
želi srečno novo leto 1958!
Bazovica 113

STROJNO MIZARSTVO
MILIVOJ PERTOT
želi srečno novo leto 1958!
BARKOVLJE BOVETO 12

GOSTILNA
Panada
želi srečno novo leto 1958!
TRST - Ul. Giacomo Rossini

KROJAČNICA
PETELIN VIKTOR
želi srečno novo leto 1958!
Nabrežina 145

TOVARNNA SODAVICE
Frankovič
želi srečno novo leto 1958!
Nabrežina

Ivan Lupše
TRGOVINA „PRI SONCU“
želi srečno novo leto 1958!
TRST
Ul. Rismondo vogal ul. Coroneo

Mahnjč Ivan
TRGOVINA IN GOSTILNA
želi srečno novo leto 1958!
BAZOVICA

PEKARNA - TRGOVINA JESTVIN
Sosič
želi srečno novo leto 1958!
TEL. 21-049
OPČINE - Proseška 10

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA
Jančar Ivan
želi srečno novo leto 1958!
TRST - Istrska ulica št. 21

URARNA Bratina ZLATARNA
želi srečno novo leto 1958!
TRZIČ
Korzo 18

ŠTRAJN AVGUŠTIN
JESTVINE IN PEKARNA
želi srečno novo leto 1958!
DOLINA

Društvena gostilna - Opčine
Svojim klientom in prijateljem želi srečno novo leto 1958!

Svojim cenjenim odjemalcem in prijateljem želi srečno novo leto!
Čurdka Uršič Albert
ZALOGA VINA IN LIKERJEV
Črst - Ulica C. Rittmayer 7 - Tel. 23-748

TRGOVINA JESTVIN
JOSIP ŠKABAR
želi srečno novo leto 1958!
OPČINE - Narodna ulica

ALOJZ DANJELI - DANEU
STAVBENI MATERIAL, ŽELEZNINA IN KOVINE
želi srečno novo leto 1958!
OPČINE - Proseška 13

Kramar Josip
KROJAC
želi srečno novo leto 1958!
OPČINE - Narodna ulica 61

Kako dolgo še po starih poteh? Desetletnica tržaške SDZ

V začni številki »Demokracije« smo v članku »Fraternitas« ponovili tudi izjavo belgijskega ministra Alberta de Smaele z dne 16. nov. 1953, ki smo jo primorani še enkrat objaviti v spomin našim someščanom italijanske narodnosti: »Čim bogatejši postajam na belih lasih, toliko bolj se v meni utrjuje gotovost, da nosijo ljudje po najrazličnejših predelih sveta, pa naj pripadajo že kakršnikoli politiki in katerikoli narodnosti, v sebi isto delovno in po medsebojnem razumevanju hrepenečo voljo, pa tudi sposobnost za takšno spoznanje. Prepričan sem se, da si vsi želijo miru. Kar nas loči, je samo to, da eni druge opravljamo.«

Urednik lista »Il Candiado«, gospod Guareschi, je bil nedavno v Trstu na obisku. V svojem listu je objavil o svojih tržaških vtisih obširen članek, v katerem prispeva določila Trst s strojem in številnimi koleci. Izmed teh koles se mnoga vrtijo v prazno.

Trenutno pa nas zanimajo vtisi in odmevi, ki so jih v njem vzbudili prvi stiki s slovenskim življenjem. Na oglu obljude ulice sta se živahno in glasno razgovarjala dva možakarja, pravi Guareschi. Govorila sta jeziki, ki ga nisem razumel. Moj spremljevalec me je poučil, da sta možakarja Slovana in dodal: »Po mestu boste srečali dosti takih. To so najeti propagandisti; glasno govorijo, da se jih sliši, da je njih govorica slovenska.« Guareschi pa je še dodal: »Vsi, ki jim je skupna domovina pri srcu, naj se zavedajo pouka izkušnje, ki pravi, da pomeni smrt jezika tudi smrt naroda.« Pristavlja pa še: »Na uho mi udarjajo je Giobertijeve besede, ki so slovite tudi že zato, ker jih je Lega Nazionale v Trstu sprejela za svoje geslo.«

Guareschiju prihaja na misel »obupna obramba Tržčanov proti ofenzivi, ki so jo Slovani sprožili s prodiranjem med italijansko ljudstvo ob Jadranu v zadnjem desetletju preteklega stoletja po zapovedi Avstrije.« In spet se mi vračajo v spomin »žalostna početja slovenske drhali, nahujskane od habsburške policije dne 28. maja 1915 proti vsemu, kar je v Trstu govorilo o Italiji in italijanstvu.« Ta del svojih vtisov zaključuje Guareschi z grenkim spominom na 40-dnevno zasedbo Trsta in Gorice po partizanih, na žrtev in ugrabitve, na jame polne mrličev. Guareschijev članek, to smo dolžni slovenski javnosti odkritosrečno povedati, je ponatisnil tudi tržaški italijanski dnevnik »Il Piccolo«.

»Slovenski propagandisti po tržaških ulicah«

Z gnevom v duši so Slovenci prebirali te vrste, ki so plod potvorjenih informacij in ki jih širijo med italijansko javnost v škodo slovenskega ljudstva v mejah Italije.

Tržaško italijansko prebivalstvo je živa priča, da se po tržaških ulicah ne sprehajajo plačani slovenski propagandisti, pač pa, da je že od nekdaj slovensčina drugi občevalni jezik v mestu. Res je Mussolini z odlokom št. 404 od 7. aprila 1924 ukazal, da se morajo tuji priimki uradno spremeniti. Pred to, gotovo neslavno in nečastno zapovedjo italijanskega diktatorja, je bilo v Trstu v resnici nad 75% družinskih imen slovenskega izvora. Ogromna večina teh priimkov je

od takrat izginila s tržaških napisnih tablic in z anagrafskega urada. Nagrobni spomeniki pri Sv. Ani, ki jih je mussolinjska diktatura tudi hotela izbrisati, pa so še vedno viden dokaz, da je trditve o slovenskem prodiranju pred šestdesetimi leti med italijansko prebivalstvo ob Jadranu navadna izmišljotina. Ko je tržaški mestni odbor leta 1816 razpisal službo tržaškega občinskega tajnika in uradnem listu »Osservatore Triestino« št. 1337, je zahteval, da morajo prosilci popolnoma obvladati tudi slovenski jezik.

Kako je Avstrija ščitila Slovence?

Prav tako je tudi trditve, ki jo pogosto čitamo v italijanskem časopisu, da je namreč Avstrija podpirala Slovence in Hrvatke na škodo Italijanov, zgodovinska potvorba. Naj navedemo en sam klasični primer: Na vseh sodnih knjigah poslopih v Trstu so bili samo italijanski napisi, pa čeprav je bila v Istri večina prebivalstva slovenske in hrvaške narodnosti (l. 1910 je bilo namreč tam 200.000 Slovanov proti 140.000 Italijanov). Ko je leta 1892 končno Avstrija le odredila, da morajo biti napisi na sodnih knjigah italijanskega tudi v slovenskem in hrvaškem jeziku, je na posredovanje Italije nemški cesar Viljem II. posredoval in dosegel pri avstrijskem cesarju Francu Jožefu I., da je vlada odredila ta odlok. S tem je odredila, da so ostali na sodnih knjigah napisi

samo v italijanski, kar je bilo nedvomno v zasmeh načelu enakopravnosti, ki jo je avstrijska uprava iz leta 1867 slovesno proglašala. To pa še ni dovolj. Ko so leta 1906 vpeljali v Avstriji splošno, enako in tajno volilno pravico za državni parlament na Dunaju, je državni volilni zakon dodelil italijanskemu prebivalstvu na vsakih 27.000 duš po enega poslanca, Slovincem in Hrvatom pa je dodeljeval poslanca na vsakih 45.000 prebivalcev. Kje je tu protekcija?!

Trozveza Italija-Avstrija-Nemčija, ki je bila v veljavi od leta 1883 do 23. maja 1915, ni dovoljevala, da bi kdorkoli italijanskemu prebivalstvu v Avstriji skrivil las na glavi. Pa se najdejo ljudje, ki govorijo o protežiranju Slovincem in Hrvatov na škodo Italijanov. Če so Slovenci in Hrvatje zaradi svoje številčne premoči v Istri, na Goriškem in v Dalmaciji postali ob koncu 19. stoletja Italijanom vsaj deloma enakopravni, je bila to posledica naravnega zakona in razvoja, ne pa kake namišljene avstrijske protekcije. Avstrijska vlada je od leta 1895 dalje smatrala Slovence za večje sovražnike nemške hegemonije in nemškega »Drang nach Sueden« (prodiranja proti jugu), kakor pa Italijane. To so dejstva in ne prazne fraze! To bi morala zvedeti italijanska širša javnost, ki nima dostopa do teh zgodovinskih resnic, se tega zavdasti in temeljito revidirati potvorbene sodbo o protežiranju Slovincem in Hrvatov na škodo italijanskega življa.

Dogodki leta 1915 v Trstu

Po teh besedah preidimo na prvo svetovno vojno. Kaj je resnice na tem, da bi bila »slovenska drhala« maja 1915 ob napovedi vojne Italije Avstriji napadala italijanske ustanove v Trstu?

Ob izbruhu vojne med Avstrijo in Srbijo leta 1914 so tržaške avstrijanske množice italijanskega jezika na trgu Goldeni ostro demonstrirale proti Slovincem in Hrvatom ter vpile: »Na vešala!« Na sto in sto slovenskih in hrvaških veljakov iz Trsta in Istre je ob izbruhu prve svetovne vojne avstrijska policija aretirala in pozaprila na ljubljanskem gradu. Veliko število naših ljudi je bilo interniranih na severnem Štajerskem, v Gradcu, v Lincu in drugod. Simpatije 90% vseh Slovincem in Hrvatov so bile proti Avstriji in na strani zahodnih zaveznikov. Ko je 23. maja 1915 Italija stopila na stran zahodnih zaveznikov, je ogromna večina slovenskega in hrvaškega razumnštva ter preprostega naroda pozdravila ta zgodovinski dogodek z odkritim navdušenjem.

Pri dogodkih 23. maja 1915, ki so kulminirali v požigu poslopja in tiskarne »Il Piccolo«, v razdejanju prostorov »Ginnastiche« in »Lega Nazionale« ni bilo niti enega tržaškega Slovence. Slovenci so z ogorčenjem obsojali ta vandalizem. Te ekscese so organizirali in vodili pristaši avstrijanske organizacije »Austria«, ki je imela svoj sedež v današnji ulici Università in v kateri ni bilo Slovencev.

Pri napadu na »Lega Nazionale« v ulici S. Niccolò ali Mazzinijevi ulici je pri plezanju padel z balkona in si zlomil tilnik mladenič, ki je bil po rodu Italijan in

ne Slovenec. Tudi to so zgodovinska dejstva. Drhal, ki je takrat požigala in ropala po tržaških ulicah, ni bila slovenskega rodu in mišljenja, kajti simpatije Slovincem so bile tedaj na strani Italije. V njej so videli Slovenci demokratično državo. Bili so proti Avstriji, ki je bila od leta 1908 samo še dolga roka nemškega imperializma v Srednji Evropi. Se vedno živijo stari Italijani po tržaških stancanjih, ki lahko dokažejo, da je bilo med interniranci v Mittergrabenu, Goelersdorfu, Sitzendorfu, Oberhollabrunu itd. veliko število Slovincem iz Trsta in ostalega Primorja med italijanskimi prebivalci.

Prestop slovenskega stotnika, Ljudevita Pivka, s svojimi vojniki na zahodni fronti na italijansko stran, je živ dokaz, kakšno je bilo razpoloženje Slovincem nasproti Italiji.

Zato je ne samo groba žalitev Slovincem in Hrvatov, pač pa zgodovinska neresnica, če danes, po nad štiridesetimi leti, pride nekdo in bi hotel napraviti na vrat slovenskemu narodu ekscese, ki jih je uprizarjal po Trstu proti lastnim italijanskim bratom avstrijanskato usmerjeni del tržaškega italijanskega prebivalstva.

Da bo slika izpopolnjena, pribijemo še tole dejstvo. Ob izbruhu italijansko-avstrijske vojne leta 1915 je bil med mnogimi istrskimi Italijani aretirani tudi odvetnik dr. Umberto Fornasaro iz Motovuna (Montona). Ko je ta poštenjak ob koncu prve svetovne vojne po dolgem času zopet srečal na cesti pisca teh vr-

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Izjavljamo, da smo s sosedi Italijanske narodnosti pripravljeno odkritosrečno sodelovali na vseh področjih javnega življenja in to na temelju strpnosti, vzajemnega spoštovanja ter popolne enakopravnosti, vse v interesu vsega prebivalstva Svobodnega tržaškega ozemlja.«

»Naši Italijanski someščani pa morajo enkrat za vselej zatrepi v sebi tisti čut superciliosnosti, o kateri mislimo, da jo imajo pred nami.«

Mi smo majhen narod. Toda ker se tuje civilizacije, narodne časti in poštenosti se ne bojimo tekmovati z nobeljo na prednostni narodi Evrope.«

Tudi tej programatični izjavi, ki jo je pred desetimi leti podal njen prvi tajnik dr. Fran Vesel, je tržaška SDZ ostala zvesta vse do danes in bo tudi v bodoče, ne ožele se na teš ve in zapreke, na katere bi v tem svojem stremljenju nastale.

Pravičnost programa

Ce zdaj presodimo svoje zadržanje v teku desetih let in ga primerjamo s tem, kar je SDZ ob svojem nastanku izpovedala, lahko v zadostnem ugotovimo, da smo beseda držali. Okrog SDZ so se zbrali možje in žene, ki tudi v viharnih dneh niso odpovedali. Kakor so pred desetimi leti smeli pogum vsitati, tako so imeli dovolj energije in odločnosti, da so kasneje vztrajali, pa čeprav je to neredko

zahtevalo samo osebne žrtve. Toda še bolj kot njihova vztrajnost je k tej poslednosti prispevala pravilnost programa, ki je bil že v samem začetku sestavljen tako, da je odgovarjal stvarnim potrebam in je izražal dejanske želje tukajšnjega prebivalstva, vsaj njegovega svobodoljubnega in razgledanega dela. Zato je ta program obveljal, in potem ko je v desetih letih dokazal svojo pravilnost, je toliko bolj veljaven še danes.

† Viko Rudolf

V Crnem vrhu nad Idrijo je po dolgi in zavratni bolezni umrl gospod Viko Rudolf, plemenit človek, zaveden Slovenec, vzoren gospodar in požrtvovalen kulturni delavec. Tudi v časa najhujšega fašističnega zatiranja slovensko kulturno življenje v prelepi goriški vasi ni zamrlo. Gospod Viko je vodil pevski zbor in organiziral kulturne prireditve. Crnovrčec je bil požrtvovalen svetovalec in nesebičen pomočnik pri reševanju težav današnjega vsnkdanjega življenja.

Med bratomorno državljansko vojno mu je domačija z vsemi gospodarskimi poslopi do tal pogorela. Le z največjimi napori si je postavil nov domek. Hudo trpljenje, rožni in zapori so zlomili njegovo življenjske sile. Crnovrčci in premnogi drugi Slovenci bodo vrlemu možu ohranili časten spomin.

Preostlim svojim in soradnikom naše najiskrenejšje sozljje!

Umrl je naš predragi Viko Rudolf posestnik

Pogreb je bil na Štefanovo 1957 na domačem pokopališču v Crnem vrhu nad Idrijo.

Marija, soproga; Andrea, hčerka Tinka Bratina in Anica Vrtovec, sestri in ostalo sorodstvo.

Crni vrh nad Idrijo, Idrija, Ajdovščina, Gorica, Trst

Uredništvo in uprava:
Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Goriško uredništvo:
Gorica, Riva Piazzutta 18-I.
CENA: posamezna številka L 30.—
Naročnina:
mesečno L 50.— letno L 600.—
Za inozemstvo:
mesečno L 90.— letno L 1000.—
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223

Odgovorni urednik:
Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiskarna Adria, d. d. v Trstu

Dogodki doma

JOSIP RESSEL. Ob stoletnici smrti tržaškega iznajditelja ladijskega »Nijaka« so se v Trstu in po raznih drugih krajih spomnili moža, ki je tehnično popolnoma preobrazil pomorski promet. Josip Ressel je bil rojen na Češkem. Kot gozdarski inženir je služboval po Slovenskem, nato pa se je preselil v naše mesto. Slovenci so že davno pred prvo svetovno vojno vrstili iznajditelja med zaslužne osebnosti. Eno izmed najbolj obljudenih ljubljanskih ulic so poimenovali po Josipu Resselju. Pred dnevi je Ljubljani na dostojen način proslavila njegov spomin s komemorativno slovesnostjo na ljubljanskem magistratu. Slovesnosti se je osebno udeležil tudi pranečak iznajditelja, ing. Ferdinand Ressel, ki živi v našem mestu. Slavnostni govornik je bil dr. ing. Kuhelj, ki je ugotovil, da je Ressel iznajditelj tudi še kakih štirideset drugih tehničnih pridobitev. Pri tej priložnosti so priredili tudi posebno razstavo del velikega izumitelja.

NOVE AVTOBUSNE ZVEZE med Italijo in Jugoslavijo. Poleg že obstoječih avtobusnih prog, bodo delovale v bližnji bodočnosti tudi še naslednje prog: Trst-Reka, dnevno od 1. 6. do 30. 9.; Benetke-Trst-Portorož; Benetke - Trst - Ljubljana Bled; Benetke - Trst - Opatija - Reka. Prav tako je v načrtu prog Trst - Vipava - Ajdovščina.

OLAJSAVE ZA AVTOMOBILISTE, ki potujejo v Zahodno Nemčijo. Avstrijskemu vzgledu je sledila Nemčija z odpravo »carinetov«. S 1. januarjem 1958 se namreč ukinejo dokumenti za vstop tujih avtomobilistov na zahodnemško ozemlje.

FASISTI DVIGAJO GLAVE. V noči med 19. in 20. decembrom so dosedaj še neznan fatalni pošli na verandni nove šole pri Sv. Ivanu, kjer so razmeščeni štirje slovenski šolski zavodi, okrog 20 litrov nečistega bencina ter gorivo zažgali. Na srečo sta zločin v času opazila dva službojuča stražnika civilne policije in ogne ni pogasila. Čeprav je patetiko že deset dni od tega žalostnega dogodka, se poli-

ciji še ni posrečilo izslediti požigalcev. Protislovensko hujskanje določenege italijanskega tiska je v zadnjih mesecih vidno narasilo - in kakor vidimo ne brez uspešno. To se bo dogajalo vse dotlej, dokler bodo nekatere oblasti merile sposobnosti in odlike svojih državljanov tudi po njihovi protislovenski dejavnosti. Ta skupina političnih ocenjevalcev sicer pogumno izumira, vendar velja v nekaterih krogih še vedno za »zaslužnega patriotca človek, ki dnevno besni proti slovenstvu. Največkrat samo zato, da bi dokazal, da v njem ni slovenske krvi.

OBMEJNE PREPUSTNICE. S 1. januarjem 1958 bo pričela tržaška kvestura iz-

dati nove obmejne prepustnice s sliko. Stare prepustnice pa so veljavne, dokler ne poteče njihov rok veljavnosti, to je najkasneje do avgusta 1958. Nove prepustnice bodo veljale za eno leto. Prošnje se vlagajo na navadnem papirju pri policijskem komisariatu v kraju stalnega bivališča prosilca. Prošnje je treba priložiti dve fotografiji, ki ju je treba overoviti. To storijo na županstvu, na policijskem komisariatu ali na vsaki orožniški postaji. Po novih določilih Tržčani potujejo lahko po vsem ozemlju koperskega in sežanskega okraja in to preko vseh obstoječih blokov. Se vedno pa veljajo predpisi, da se je treba vrniti skozi isti prehod, skozi katerega je potnik odšel.

MEHANIČNA DELAVNICA
IN TRGOVINA RADIO - APARATOV
SIVALNIH STROJEV - DVOKOLEC ITD.

Tvrdba KNEZ WALTER

želi srečno novo leto 1958!

TELEFON 22-523 NABREZINA

Pekarna in slašičarna

želi srečno novo leto 1958!

Trošt

Trst - Ulica Ginnastica

PEKARNA - SLAŠIČARNA
IN TRGOVINA JESTVIN

želi srečno novo leto 1958!

Zora Čok

OPČINE - Narodna ulica

JOSIP JERJAN

želi srečno novo leto 1958!

TRGOVINA JESTVIN
v Trstu ul. Ba'amonti 11
in v Dolini

PEKARNA
v Trstu ulica Combi

POZOR!

Potne liste in vizume

uradne listine, prevode v in iz tujih jezikov, overovljenje uradnih aktov in prošnje za prehod v cono Koper izpolnuje v najkrajšem času

ANAGRAFSKE LISTINE PA IZPOSLUJE ZE V TEKU DNEVA

VSE ZA MAJHEN HONORAR!

AGENCIJA CELERITAS

TRST - Ulica Machiavelli 13 - Tel. 31-404

TRGOVINA
NA DROBNO IN DEBELO

KERŽÈ

USTANOVljena L. 1866
TRST
Piazza S. Giovanni I, Tel. 35019

- Električni hladilniki: Originalni FRIGIDAIRE, PHILIPS, LEC, ZENITH, ZOPPA, IGNIS itd.
- Emajlrani štedilniki in peči najmodernejših oblik na vsa goriva
- Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (inox) jekla itd.
- Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, RIBER, Hoover, Aeg itd. grelci za vodo
- Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala
- Lestenci ter vseh vrst električnih luči klasične in moderne oblike

Priporočamo obisk pri trdkih KERŽÈ predno nabavite katerikoli predmet za Vaš dom